

вона захистила кандидатську дисертацію «Неоліт ямково-гребінцевої кераміки в Україні», а 1976 р. видала монографію, присвячену цій проблематиці. Пізніше, досліджуючи походження неоліту Північної України, дослідниця виділила лисогубівську ранньонеолітичну культуру. Цікавилася вона і проявами неолітичних традицій у культурі ранньої бронзи північного сходу України.

1986 р. дослідниця видала зведення неолітичних пам'яток Лівобережної України, з визначенням їхньої культурно-хронологічної позиції (В.І. Неприна, Л.Л. Зализняк, А.А. Кротова. Пам'ятники каменного века Левобережной Украины. — К., 1986).

Обіймаючи посаду провідного наукового співробітника відділу археології кам'яного віку,

Валентина Іванівна керувала плановою темою, присвяченою проблемам соціально-економічних реконструкцій в археології кам'яної доби України. Її власний внесок у цю проблематику полягав у вивченні виникнення та розвитку рибальства на території України за доби неоліту, особливостей житлобудівництва за доби мезоліту—неоліту тощо. Результати висвітлені в збірнику статей «Каменный век на территории Украины. Некоторые аспекты хозяйства и этнокультурных связей» (К., 1990), відповідальним редактором якої була В.І. Неприна.

В.І. Неприна — знаний науковий дослідник, готовий завжди поділитися з молоддю своїми матеріалами, літературою, знаннями, досвідом. Зичимо їй доброго здоров'я та довгих років життя!

О.О. КРОТОВА

ДО 90-РІЧЧЯ ІСАКА БЕНЦІОНОВИЧА КЛЕЙМАНА

Відомому українському вченому, археологу, музеєзнавцю, невтомному досліднику античних старожитностей Північного Причорномор'я, передусім давньої Тіри, Ісаку Бенціоновичу Клейману 19 жовтня 2011 р. виповнилося 90 років, з яких майже 60 пов'язані з науковою діяльністю на ниві археологічної науки.

Шлях до висот вітчизняного антикознавства вельмишанованого патріарха був нелегким: напівголодне селянське життя в рідному селі Андріїво-Іваново на Одещині (1929—1937), сувора муштра військових училищ Одеси та Ленінграда (1938—1941), грозові роки війни (1941—1945). Як офіцер-артилерист І.Б. Клейман пройшов її довгими вогняними дорогами разом із військами Ленінградського та Волховського фронтів. Про його мужність і звитягу красномовно свідчать бойові нагороди — орден «Червоної зірки» та «Вітчизняної війни» I ступеня, медалі «За оборону Ленінграда», «За взяття Кенігсберга» та ін.

Потім було навчання в Одеському університеті (1947—1952), благородна, але виснажлива вчительська праця в середніх школах Ногайська та Одеси (1952—1955) і, нарешті, у трав-

ні 1955 р. Ісак Бенціонович став співробітником Одеського археологічного музею, з яким буде назавжди пов'язане його життя та наукова діяльність. Ця подія була доленосною та мала неабияке значення і для вченого, і для музею. І.Б. Клейман отримав можливість займатись улюбленою справою, а музей — енергійного та відданого справі співробітника.

Завдячуючи І.Б. Клейману, в музеї була створена яскрава експозиція, присвячена античним державам Північного Причорномор'я, були започатковані і стали видаватися збірники наукових праць співробітників музею, налагоджена робота музейних фондів, які суттєво збагатилися завдяки його багаторічним і планомірним розкопкам античної Тіри.

Незмінно від 1963 до 1988 р. І.Б. Клейман очолював відому Білгород-Тирську експедицію музею. Вченому по праву належить честь відкриття багатьох чудових археологічних пам'яток у Тірі, насамперед, фортечної стіни та великої круглої башти, а також залишків будинку римської вексилії. Плідні дослідження Тіри та інших античних старожитностей Північного Причорномор'я знайшли відображення у 70-и



наукових працях ювіляра, зокрема й фундаментальній монографії «Древний город Тира» (1985), написаній разом з П.Й. Каришковським.

Ретельність та принциповість Ісака Бенціоновича, великий інтелектуальний потенціал, любов до археології та музейної справи, толерантність і глибока повага до колег, неймовірна працездатність є прикладом для багатьох поколінь археологів Одеси, Києва та всієї України, що з гордістю вважають себе його учнями. Він і досі, попри поважний вік, продовжує працювати — складає та готує до дру-

ку каталог теракот Одеського археологічного музею, передаючи свій великий досвід науковій молоді.

Слід нагадати і про енергійну та різносторонню діяльність вченого на посаді секретаря Одеського археологічного товариства, яку він обіймав 45 років, починаючи від 1961 р.

Про все це докладно й сердечно говорилося на спеціальному засіданні Вченої ради Одеського археологічного музею НАНУ, яке відбулося 27 жовтня 2011 р. і було присвячене вшануванню ювіляра. Ісака Бенціоновича тепло привітали директор музею, д. і. н. І.В. Бруяко, заст. директора, к. і. н. С.Б. Охотніков, голова профкому музею Г.Ф. Красилова, зав. відділу археології Північно-Західного Причорномор'я ІА НАНУ к. і. н. Т.Л. Самойлова, директор видавництва, яке свого часу (1994) перевидало англійською мовою монографію ювіляра, присвячену Тірі, О.С. Фрідман та ін. Вітальну адресу від Інституту археології НАНУ, підписану академіком П.П. Толочком, зачитав к. і. н. С.Б. Буйських. Заздравну оду ювілярові, написану колегами Ісака Бенціоновича, з почуттям продекламувала науковий співробітник музею Л.В. Носова.

Вельмишановний Ісак Бенціонович, щиро зичимо здоров'я, благополуччя, втілення творчих задумів і нових відкриттів! Вітаючи Вас, хочеться привітати і Вашу дружину Римму Марківну — друга, радника й натхненницю у Ваших справах. Хай Вам щастить!

З великою повагою — друзі, колеги, учні.

ЮРІЮ ВАСИЛЬОВИЧУ КУХАРЧУКУ — 60!

Один із провідних фахівців з проблематики нижнього та середнього палеоліту України Юрій Васильович Кухарчук у розквіті творчих сил зустрічає свій ювілей, що є приводом згадати його життєвий шлях.

Юрій Васильович народився 21 грудня 1951 р. в с. Устя Корецького р-ну Рівненської обл., але 1954 р. сім'я переїхала до м. Ромни Сумської обл. У 1972 р., після служби в армії, Юрій вступив на історичний факультет Київського університету ім. Тараса Шевченка. Спеціалізувався по кафедрі археології та музе-

єзнавства, де йому пощастило слухати лекції визначних українських археологів — І.Г. Шовкопляса, Д.Я. Телегіна, М.М. Бондаря, Г.Г. Мезенцевої, М.І. Гладких. Щороку під час канікул він брав участь у роботі Кримської палеолітичної експедиції, якою керував відомий дослідник палеоліту Криму Ю.Г. Колосов. На розкопках мустьєрських стоянок у районі Білогорська молодий дослідник набув перших навичок роботи в «полі» та визначився з археологічною проблематикою. Тож першим своїм учителем в археології Юрій вважає Ю.Г. Колосова.